

Lærere, deres Uddannelse, Kaldelse og Lønning, og saa endelig Statens, det Offentliges Tilsyn med hele Skolevæsenet.

Svad nu for det Første Undervisningspligten angaar, staar jeg væsentlig paa det samme Stade som det ærede Medlem, der førte Ordet for Forslagsstillerne. Ogsaa jeg tror, at det maa erkjendes efter vore Samfundsforhold — jeg siger det ikke som noget almindeligt Gjældende — at Staten gjør rigtigt i at fordrø, at alle Børn faae en vis Undervisning. Det er jo ikke ubekendt, at der gives Lande, hvor der er stor Strid, om det er rigtigt at indføre noget Lignende, som vi have her, men jeg tror til Syvende og sist, at denne Strid om Indførelsen af Skolepligt, opfattet rigtigt, kun beror paa en Misforstaaelse, forsaavidt den nærmest vender sig mod selve Undervisningspligtens Indførelse. Et helt Andet er, at den kan være fuldt berettiget efter Forhold og Omstændigheder, naar den vender sig mod den Maade, hvorpaa man har tænkt sig at indføre en saadan Statskole eller Statskolepligt. Men her ere jo Forholdene ganske anderledes. Her ere vi nu vante til en Statskole i et Par Mennestealder; vi kunne ikke miskjende, at Statskolen har i høj Grad bidraget til, at Folket nu for Liden dog staar paa det Trin af Oplysning, hvor det staar. At gaa bort fra dette og gaa over til noget helt Nyt og saa at ville tro paa, at den almindelige Frihed og Konkurrence i disse Forhold nok skulde føre til det Samme eller endog til et endnu bedre Resultat, har jeg ingen Tro paa, det er vistnok en Illusion. Men ligesaa lidt tror jeg, at man vil gjøre Ret i, om man vilde stille Statskolen, som jeg altsaa mener, man bør beholde, i det Væsentlige flettere, end den nu er, eller om man vilde sige, den maa ikke forbedres. Jeg tror ikke, man gjør rigtigt deri; man maa tværtimod sige, at denne Institution, som alle andre Institutioner, maa følge med Tiden, maa forbedres, maa gaa fremad ogsaa i Fylde af den Undervisning, den giver, naar den — og det skal jeg indrømme ogsaa for mit Vedkommende er en Betingelse — kan holde sig indenfor de Tidsgrenser af Børnets Liv, som den nu omfatter, det vil altsaa sige, naar man ikke fordrer større Løng paa Børnet end den, der nu eksisterer, nemlig fra det 7de til omtrent det 14de Aar — et halvt Aar mere eller mindre kan der fornødtigvis ikke være Spørgsmaal om i Dieblisset at udtale sig om — men at man i det Hele holder paa det Grundlag, at Undervisningspligten varer fra det 7de til det 14de Aar i Fremtiden ligesom nu. Indenfor denne Tidsgrense mener jeg, at det er en ganske naturlig Opgave for det Offentlige at gjøre sin Skole saa god som mulig. At der vil stille sig økonomiske Bæmseligheder i Veien, er naturligt, det kan ikke

være Andet, og at man ikke uden videre kan slaa fast hele Landet rundt i alle Kommuner, uden Hensyn til de lokale Forhold, at just saaledes skal det affurvt være, indrømmer jeg ogsaa, men man kan meget vel slaa et Maal fast, hvorefter man maa arbejde, og hvor det da maa blive Administrationens Sag lidt efter lidt at gennemføre, hvad Loven i saa Henseende har tilfigtet. Jeg vil slet ikke omtale Fortsættelsesskolerne, det kan være en meget heldig Foranstaltning maaste; men det maa altid være Kommunens egen Sag, om den vil og kan oprette saadanne; der kan ikke være Tale om, at Staten skulde udøve nogen Løng i saa Henseende; derimod mener jeg vel, at det kunde være meget rigtigt, at Staten understøttede saadanne Skoler. Den Tanke, som er gaaet gennem tidligere Regeringsforslag og ogsaa er kommen til Udtryk i de ærede Medlemmers Forslag, og som forøvrigt er gammel her i Landet, at dele Almueskolen i en Pøgeskole eller en Forskole, hvad man nu vil kalde det, og den egentlige Almueskole, tror jeg er sund og rigtig; jeg tror, at man derigjennem vil gjøre det muligt lettere og mere økonomisk at opnaa et større Resultat af Undervisningen, end man lidt nu opnaar. Den Bevægelse, som just i den senere Tid i mange Kommuner, ialtsald i mange Egne af Landet, har været for at faae indført Pøgeskoler, hvortil man henviser de alleryngste Børn, fremfor at dele Skolen, altsaa indrette nye Skoler, tror jeg, selv om der fra Kommunernes Side lidt og ofte kun af økonomiske Grunde er ansøgt om Tilladelse dertil, er i og for sig ønskelig. Jeg tror, at det i og for sig er en heldig Vej, man derved er kommen ind paa. Jeg skulde som en Tanke, ikke som Noget, jeg er sikker paa, man bør gaa til, men som en Tanke, der ialtsald kunde trænge til nærmere Overveelse og Undersøgelse, fremhæve, om det ikke vilde være rigtigt at gaa noget videre med disse Forskoler, saaledes at de omfattede Børnene til det 10de istedetfor til det 9de Aar. Jeg ser meget vel, at der derigjennem vilde komme større Udgifter til, thi man vilde neppe kunne undgaa, naar man vil komme til et godt Resultat, at have to Klasser istedetfor een i en saadan Forskole; man kommer altsaa let til at have en Lærerinde mere, end man ellers vilde; men man vilde dog derigjennem opnaa eller kunne stræbe hen til at opnaa den organiske Forbindelse mellem Almueskolen og det høiere Skolevæsen, som jo dog maa siges at være ønskelig; thi Undervisningen i en saadan Forskole, naar den varer til det tiende Aar, maatte kunne bringes saavidt, at vel begavede og sluttige Børn — naturligvis hvis Livsforholdene ellers tillode det — kunne fra en saadan Forskole gaa over i en af den høiere Undervisnings Skoler. For at føre